

სოციალური

ეკონომიკა

XXI საუკუნის აკადემიური კრიტიკა

ISSN 1987-7471

ზრდის 9771987747004

Nº 3 (9) 2010

გამოცემის

01230437

განათლების რეფორმა და მასწავლებელთა ხალფასის განსაზღვრის ინდიკატორები

განათლების რეფორმა და მასწავლებელთა ხალფასის განსაზღვრის ინდიკატორები

ადამიანისეული რესურსის ადმინისტრირება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია განათლებაში, რამდენადაც სკოლის წარმატება და ეფექტიანი მუშაობა მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებულია იქ მყოფ ადამიანებზე. აღნიშვნულიდან გამომდინარე, ხარისხიანი განათლების პროგრამა სამ ძირითად ელემენტზეა დამოკიდებული:

1. სისტემის შიგნით ადამიანური რესურსის ხარისხზე;
2. ადამიანური ურთიერთობების ხარისხსა და
3. არსებული ადამიანისეული კაპიტალის ხარისხის განვითარებასა და გამოყენებაზე.

სკოლის მთავარი ფუნქციაა მაღალი ხარისხის აკადემიური საქმიანობის წარმოება. ამდენად განათლებაში ხარჯების ყველაზე დიდი წლის მოდის მასწავლებლებზე, როგორც ამ საქმიანობის უშუალო შემსრულებლებზე და შესაბამისად სკოლის დაფინანსების პრობლემები პირდაპირად დაკავშირებული სკოლაში მასწავლებელთა დასაქმებასა და მათ შრომის ანაზღაურებასთან.

საქართველოს საგანმანათლებლო სივრცეში რეფორმის დაწყებისა და უშუალოდ „საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების შესახებ“ მიღებისთანავე გამოცემულ იქნა საქართველოს განათლებისა და მცნიერების მინისტრის ბრძანება (2005 წლის 21 ოქტომბერი) საჯარო სკოლების მასწავლებელთა შრომის ანაზღაურების ოდენობისა და პირობების შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების შესახებ.

ბრძანების მიხედვით განისაზღვრა საჯარო სკოლების პედაგოგთა შრომის ანაზღაურების ოდენობა და პირობები. აგრეთვე ხელფასზე დანამატის გაანგარიშების კრიტერიუმების შექმნისა და „ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისი მუხლების შესრულების მიზნით, დამტკიცდა ინსტრუქცია და შესაბამისი დანართები საჯარო სკოლების მასწავლებელთა შრომის ანაზღაურების ოდენობისა და პირობების შესახებ; (1)

საჯარო სკოლის პედაგოგთა შრომის ანაზღაურებაში გათვალისწინებული იყო მასწავლებლების ხელფასების და ხელფასებზე

შორენა მაღლაპელიძე – ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ასოცირებული პროფესორი

დანამატების გაანგარიშების (მინიმალური ზღვარი) პრინციპები შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

1. პედაგოგის განათლება და კვალიფიკაცია;
2. საჯარო სკოლაში პედაგოგის თანამდებობაზე მუშაობის გამოცდილება (სამუშაოსტაჟი);
3. სამუშაოს სპეციფიკა:

კვალიფიკაცია: შრომის ანაზღაურების სქემის მიხედვით განისაზღვრა პედაგოგთა განათლების და კვალიფიკაციის ხუთი საფეხური:

1. საშუალო განათლება;
2. პროფესიული განათლება;
3. ბაკალავრის აკადემიური ხარისხი;
4. მაგისტრის აკადემიური ხარისხი, აგრეთვე 5 წლიანი უმაღლესი განათლების დიპლომი, 2000 წლის ჩათვლით მიღებული 4 წლიანი უმაღლესი პედაგოგიური განათლება და 5 წლიანი დაუსწრებელი პედაგოგიური საგანმანათლებლო პროგრამის შედეგად გაცემული დიპლომი;
5. დოქტორის აკადემიური ხარისხი (მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი გათანაბრებულია დოქტორის აკადემიურ ხარისხთან).

თითოეულ საფეხურს მიენიჭა კოეფიციენტი, რომელიც საბაზო ხელფასზე გადამრავლებით განსაზღვრავს პედაგოგის ხელფასს.

სამუშაო ხტაჟი. პედაგოგთა სამუშაო ხტაჟი ითვალისწინებს პედაგოგის თანამდებობაზე მუშაობის გამოცდილებას: 5 წლამდე, 5-დან 10 წლამდე, და 10 წლის ზემოთ. თითოეულ საფეხურს მინიჭებული აქვს შესაბამისი კოეფიციენტი, რომელიც პედაგოგთა განათლებისა და სამუშაო დატვირთვის კოეფიციენტებთან ერთობლიობაში განსაზღვრავს ხელფასის განაკვეთს.

სამუშაოს სპეციფიკა. პედაგოგთა ხელფასზე დანამატი რეფორმის შემდგომ წლებში განისაზღვრებოდა მოსწავლეების რაოდენობის მიხედვით განისაზღვრული კოეფიციენტებით. თანამედროვე პირობებში მოსწავლეთა რაოდენობას ხელფასის განსაზღვრისას მნიშვნელობა არ აქვს.

მორინა მარლაკელიძე

დანამატებით, რომლებიც განსაზღვრულია კლასკომპლექტით სწავლებისათვის, არაქართულ სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის, საქართველოს ისტორიის და საქართველოს გეოგრაფიის სწავლებისათვის და კლასის დამრიგებლობისათვის ასევე განისაზღვრება კოეფიციენტებით.

კლასკომპლექტით სწავლება არაქრთულ სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის, საქართველოს ისტორიის და საქართველოს გეოგრაფიის სწავლებათა და კლასის დამრიგებლობით განსაზღვრული დანამატი გამოიანგარიშება ცალკე მინიჭებული კოეფიციენტის საბაზო ხელფაზე გადამვრადებით. აღნიშნული დანამატები არ არის დამოკიდებული პედაგოგთა ცენტზე და სამუშაო გამოცდილებაზე.

ხელფასის გამოთვლა სამუშაო დატვირთვის მიხედვით. საქართველოში მასწავლებლის ხელფასი გამოითვლება მისი დატვირთვის საფუძველზე. არსებობს 3 ტიპის დატვირთვა: ნაწილობრივი, სრული და სრულზე მეტი.

სრული დატვირთვა ნიშნავს 36 საათიან სამუშაო კვირას, რომლის შემადგენლობაშიც შედის 18 (მე-19-ე და მე-20-ე საათები არ ანაზღაურდება. დანამათო დამატებითი საათებისათვის იწყება ოცდამეტრთე საათიდან) საგაკვეთილო საათი კვირაში.

საქართველოში არ არის განსხვავება სამუშაო საათებში დამწყებ და კარიერული ზრდის დასასრულს მყოფი მასწავლებლებისათვის, განსხვავებით ეკროპის ზოგიერთ ქვეყნისათვის (საბერძნეთი, პორტუგალია და კვიპროსი), სადაც კარიერული ზრდის დასასრულს მყოფ მასწავლებლებს მნიშვნელოვნად ცოტა საათები აქვთ, ვიდრე დამწყებ მასწავლებლებს.

ნაწილობრივი დატვირთვის შემთხვევაში მასწავლებლი კვირაში შემთხვევაში 36-ზე ნაკლებ სამუშაო საათს, რომელთა შორის საგაკვეთილო საათები 18-ზე ნაკლებია. ნაწილობრივი დატვირთვის დროს მასწავლებლებს პროპორციულად უმცირდება ხელფასი, დანამატები, გარდა სადამრიგებლო დანამატისა და საერთო სამუშაო საათების ოდენობა. სრულზე მეტი დატვირთვა აქვს მასწავლებელს, რომელიც სკოლაში მუშაობს 40 სამუშაო საათს და მათ შორის ატარებს კვირაში 21 ან მეტ საგაკვეთილო საათს. 20-ზე მეტი ნებისმიერი საგაკვეთილო საათის ჩატარებისათვის (21, 22, 23 და ა.შ.) მასწავლებელს ეძლევა სრული განაკვეთის ხელფასზე დანამატი 20 ლარის ოდენობით (მიუხედავად სტაჟისა და ცენტისა), რაც სრული განაკვეთის 1 საათის ღირებულებაზე 1-დან 34 %-ით მეტია.

ევროპის ქვეყნებში კომპენსაცია დამატებითი საათებისთვის მერყეობს რეგულარული საათობრივი განაკვეთის 50%-დან პორტუგალიაში, რეგულარული საათობრივი განაკვეთის ორმაგ ოდენობამდე ჩეხეთის რესპუბლიკასა და ჭიტვაში. შვედეთში მასწავლებლები იღებენ ერთ-ნახევარს ან ორმაგს, ისლანდიაში მათხენებელი არის 1.8 და 2-ს შორის. ზოგიერთ ქვეყანაში – ბელგია, ნიდერლანდები, კვიპროსი და რუსეთი – დამატებითი საათები იმავე განაკვეთით ნაზღაურდება, როგორც საგანაკვეთო საათები.

მიუხედავად იმისა, რომ ხელფასი მასწავლებლს ეძლევა არა მხოლოდ საგაკვეთილო საათების ჩატარებისთვის (სრული დატვირთვის მასწავლებელს 36 საათიანი სამუშაო კვირისთვის), ეს არ ნიშნავს, რომ მასწავლებელი სამუშაო საათებში (საგაკვეთილო საათების გარდა) აუცილებლად იმყოფებოდეს სკოლაში. მასწავლებელს უფლება აქვს საერთო სამუშაო (პედაგოგის განათლების დონის ამაღლება, მოსწავლებითი ინდივიდუალური მუშაობა, სასწავლო მასალის მომზადება და სხვა) შეასრულოს სახლში. თუ სკოლის აღმინისტრაცია თვლის, რომ მასწავლებელი ვერ აღწევს სასურველ შედეგებს სწავლებისას, დირექცია უფლებამოსილია მასწავლებელს მოსთხოვოს არასაგაკვეთილო საათების პერიოდში სკოლაში მუშაობა სწავლების შედეგების გაუმჯობესებამდე.

როგორც აღნიშნული იყო 2005 წლისათვის მასწავლებელთა მინიმალური საბაზო ხელფასი 115 ლარს შეადგენდა. 2005 წლის შემდგომ პერიოდში 2009 წლის სექტემბრის ჩათვლით მასწავლებელთა ხელფასები 4-ჯერ გაიზარდა: 2007 წელს ძირითადი მინიმალური ხელფასი 165 ლარი გახდა, 2008 ქელს 195 ლარი, ხოლო 2009 წელს ორჯერ მოხდა ცვლილება და შესაბამისად შეადგინა 220 და 245 ლარი. შესაბამისად იზრდებოდა დამატებითი ანაზღაურება კლასის დამრიგებლობისათვის, რომელიც, როგორც უკვე აღვიშნეთ არ არის დამოკიდებული სტაჟის, განათლებისა და სხვა ცვლადების სიღიდეზე.

ამავე პერიოდში მაქსიმალური ხელფასი, ყველა ზემოთჩამოთვლილი პირობების (მასწავლებლის კვალიფიკაცია, სამუშაო სტაჟი, სამუშაოს სპეციფიკა, სრული სამუშაო დატვირთვა) გათვალისწინებით შეადგენდა 356 ლარს პლუს კლასის დამრიგებლობის 62,50 ლარი 418,50 ლარს. მაგრამ საქართველოს 2178 საჯარო სკოლიდან, რომელშიც 69 444 მასწავლებელი მუშაობს მხოლოდ ერთულებია ისეთი მასწავლებლები, რომლებსაც დოქტორის ხარისხი აქვს.

სოციალური ეკონომიკის პრობლემები

თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ საბაზო ხელფასი არის ის მინიმალური ხელფასი, რომელიც მასწავლებელს ეძლევა კვალიფიკიის ეველაზე დაბალი დონის(ბაკალავრის დიპლომი), სამუშაო სტაჟის არ ქონისა და სრული სამუშაო დატვირთვის პირობებში, კარიერული ზრდის უმაღლეს დონეზე შეიძლება ჩავთვალოთ მასწავლებელი, რომელსაც აქვს დოქტორის ხარისხი, 10 წელზე მეტი მუშაობის სტაჟი, მაქსიმალური დატვირთვა და სხვა ისეთი მახასიათებლები, რამაც შეიძლება განაპირობოს ხელფასის მომატება (ბრძანებით გათვალისწინებული შრომის ანაზღაურების პირობების შესაბამისად). გამომდინარე აღნიშვნულიდან შეიძლება შეიძლება კოქათ, რომ საქართველოში 2009 წლის ბოლო მონაცემებით მასწავლებლის მინიმალური ხელფასი არის 245 ლარი (დაახლოებით 100€), ხოლო მაქსიმალური – 418 ლარი (დაახლოებით 178€). მიუხედავად ბოლო ხუთ წელში ხელფასების მრავალჯერ ზრდისა, მისი დონე ძალიან დაბალია და გაცილებით ნაკლებია ევროპის ქვეყნებში მასწავლებელთა ხელფასებზე. აღნიშვნულის თქმის საფუძველს შემდეგი მონაცემები გვაძლევა: ითვლება, რომ კველაზე დაბალი ხელფასი დამწეული მასწავლებლებს აქვს ბულგარეთში – 230€ და პოლონეთში – 420€ თვეში 18 საათიანი კვირეული დატვირთვის პირობებში; მაშინ როცა იტალია და საფრანგეთში იგი შეადგენს 1667€ და 1679€-ს შესაბამისად 18 და 16 საათიანი კვირეული დათვირთვის პირობებში, ხოლო გერმანიაში 2,835€ 17 საათიანი კვირეული დატვირთვის პირობებში და ავსტრიაში – 4741€-ს. (2)

მასნავლებელთა ხელფასების შედარება სხვა ეკონომიკურ ინდიკატორებთან

თუ მოვახდეთ ხელფასის ზრდის შედარებას საარსებო მინიმუმის ზრდასთან შედეგი იქნება შემდეგი: 2005 წელს მინიმალური ხელ-

ფასი მისი განმსაზღვრელი საარსებო მინიმუმის ღირებულების (115 ლარი) ტოლი იყო, მომდევნო წლებში მან საარსებო მინიმუმის ღირებულებას ჯერ მცირედით, ხოლო შემდეგ წლებში მნიშვნელოვნად გადააჭარბა (2009 წლის ბოლოსათვის საარსებო მინიმუმის ღირებულება 129 ლარს შეადგენდა მინიმალური ხელფასი კი 245 ლარს).

მასწავლებელთა მინიმალური ხელფასის საარსებო მინიმუმის ღირებულებასთან შედარება ნომინალურად საქმაოდ კარგ სურათს გვიხატავს. უფრო უპეტესი იქნება ეს სურათი, თუ შევადარებთ საარსებო მინიმუმის ღირებულებას მასწავლებელთა ფაქტიურ ხელფასებს, იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველოში არის სკოლები მაღალური დატვირთვის მინიმალური, 10 წელზე მეტი სტაჟის მქონე მასწავლებლებით დაკომპლექტებული, რომელთა ხელფასი 245 ლარიანი საბაზისო ხელფასის პირობებში 400 ლარს სცილდება. ერთი შეხედვით მასწავლებლებს საწუწუნო და საყვადურის სათქმელი არაფერი არ უნდა ქქონდეთ. მაგრამ თუ საკითხს შევხედავთ მეორე მხრიდან, აქ შეიძლება სულ სხვა სურათი ვნახოთ. მეორე მხარეში ჩვენ ვგულისხმოთ მასწავლებელთა ხელფასების შედარებას 1 სულ მოსახლეზე გაანგარიშებულ მშპ-ს მოცულობასთან და ასევე ეკონომიკის სხვა სექტორებში მომუშავეთა ხელფასებთან. რამდენადაც მასწავლებელთა საშუალო ხელფასის რეალური მაჩვენებლის გაანგარიშება საჭირო მონაცემების არ ქონის გამო შეუძლებელი გახდა (ეს მონაცემი არ აღმოჩნდა არც საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ვებგვერდზე და არც განათლებისა და მცნიერების სამინისტროში, ასევე ჯერ-ჯერობით არ მოგიიჩენია მისი გაანგარიშება პროექტის ფარგლებში), მოვახდინეთ ზემოთ აღნიშვნული მონაცემების განათლების სფეროში დასაქმებულება საშუალო ხელფასთან შედარება.

ხელფასის წლიური საშუალო მაჩვენებელი განათლებაში

ცხრილი № 1

№		2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	მშპ ერთ სულზე (მიმდინარე ფასებში) ლარი	2276.7	2689.1	3133.1	3866.9	4352.9	4092.8
2.	წლიური საშუალო ხელფასი განათლებაში	1191,6	1406,4	1638	2250	3117,6	3828

წარმო: ცხრილი შედგენილია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (<http://www.geostat.ge/>) მონაცემებისა და ავტორის გაანგარიშების საფუძველზე.

მორენა მარლაკელიძე

როგორც ცხრილიდან ჩანს, მიუხედავად წინა წლებთან შედარებით, ბოლო ხუთი წლის მანძილზე, ხელფასების მნიშვნელოვანი ზრდისა, ერთ სულზე გაანგარიშებით მშპ მნიშვნელოვნად მაღალია ხელფასის წლიურ მაჩვენებელზე (2009 წელს თითქმის 10,7%-ით), თუმცა ხელფასების ზრდის მაჩვენებელმა ამავე პერიოდში მნიშვნელოვნად გაუსწრო მშპ-ს წრედის მაჩვენებელს (მშპ-ს ზრდის ტემპმა შეადგინა 1,8%-ბოლო ხელფასის 3,2%). გერმანიაში 2009 წლისთვის მშპ ერთ სულ მოსახლეზე შეადგენდა 39.442 ევროს. ხოლო საშალო ხელფასი განათლებაში 47706 ევროს; ბულგარეთში, სადაც ითვლება, რომ ევროპავშირის ქვეყნებს შორის უველზე დაბალი ხელფასებია, მშპ ერთ სულ მოსახლეზე შეადგენს 5916 ევროს, ხოლო საშალო ხელფასი განათლებაში 4608 ევროს. (3)

ასევე მოვახდინეთ განათლებაში დასაქმებულთა ხელფასების საშუალო მაჩვენებლის შედარება სხვა დარგებში დასაქმებულთა ხელფასებთან. შედარებისათვის შერჩეულ იქნა არამწარმოებლური სფეროს დარგები, როგორც უფრო ახლომდგრმი განათლების სისტემასთან. ამ შედარებებით შევეცადეთ გვეჩვენებია, თუ რამდენად გაუარესდა ან გაუმჯობესდა განათლების მუშაკთა (მათ შორის უდიდესი ნაწილი მასწვდელებია) შრომის ანაზღაურება

როგორც სხვა პროფესიის მუშაკებთან, ასევე საბაზისო პერიოდან შედარებით.

თუ მოვახდენთ განათლების სფეროში დასაქმებულთა შრომის ანაზღაურების შედარებას არამწარმოებლური სფეროს სხვა დარგებში დასაქმებულებთა ანაზღაურებასთან დაკინახავთ, რომ განსხვავება არა განათლების სფეროს სასახლებლოდ მნიშვნელოვანია. ჯანმრთელობის დაცვის მუშაკებს განათლების სისტემაში დასაქმებულებზე 7%-ით მაღალი ხელფასი აქვთ; სასტუმროებისა და რესტორნების მუშაკებს 19%-ით. კომუნალური და სოციალური მომსახურების სფეროს მუშაკებს - 52%-ით, გაჭრობაში დასაქმებულებს - 95%-ით, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობაში დასაქმებულებს-129%-ით და უძრავი ქონებითა და იჯარით მომსახურებლისათვის მომსახურებაში დასაქმებულებს - 139%-ით.

ჩამოთვლილ დარგებში ხელფასების ზრდის ტემპების მიხედვით ცხრილის მონაცემები გვიჩვენებს, რომ 2003 წლითან შედარებით 2009 წლისათვის განათლებაში ხელფასები დაახლოებით 3,3-ჯერ გაიზარდა, მაშინ, როცა იგივე პერიოდში ჯანმრთელობის დაცვის და სოციალური დახმარების სფეროში იგი 5-ჯერ, კომუნალური და სოციალური მომსახურების სფეროში 4,4-ჯერ, გაჭრობაში - 9,7-ჯერ, ტრანს-

დასაქმებულთა საშუალო შრომის ანაზღაურება თვეში (ლარი)

ცხრილი № 2

მაჩვენებლები	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
სულ საქართველოში	125,9	156,6	204,2	277,9	368,1	534,9	570,1
1. განათლება	97,6	99,3	117,2	136,5	187,5	259,8	319,4
2. ჯანმრთელობის დაცვა და საქართველოში დახმარება	66,4	83,0	108,9	141,5	199,2	292,3	343
3. კომუნალური, სოციალური და პერსონალური მომსახურების გაწევა	111,7	135,2	172,7	190,1	285,1	529,0	488
4. ობერაციები უძრავი ქონებით, იჯარა და მომსახურებლისათვის მომსახურების გაწევა	142,4	161,0	237,6	332,3	462,9	611,6	755,5
5. გაჭრობა	64,3	84,2	145,0	246,4	355,5	510,6	623
6. სასტუმროები და რესტორნები	155,5	155,5	153,1	196,7	238,5	333,7	380
7. ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობა	198,6	220,3	290,9	391,3	491,0	666,9	732

წერილ: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. <http://www.geostat.ge/>

სოციალური ეკონომიკა

XXI საუკუნის აქტუალური პრობლემები. №3

ଶ୍ରୀମତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀପାତ୍ର ପାତ୍ରନାଥ ପାତ୍ର

არამატერიალური სფეროს მუშაյთა წლიური ხელფასი გვრმანია შ. 2008 წელი (ევრო) ცხრილი №3

მომსახურების სფერო	41,397
გაჭრობა	41,951
ტრანსპორტი და ვაკშირგაბმულობა	35,071
ინფორმაცია და კომუნიკაცია	56,985
საყინანსო და სადაზღვეო საქმიანობა	58,473
თავრაციები უძრავი ეონებით, იჯარა და მომხმარებლისათვის მომსახურების გაწევა	45,338
განათლება	47,706
ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური დახმარება	39,836

<http://www.destatis.de/jetspeed/portal/cms/Sites/destatis/Internet/EN/Content/Statistics/VerdiensteArbeitskosten/Bruttoverdienste/Tabellen/Content100/Bruttojahresverdienst,templateId=renderPrint.psml>

პორტსა და კავშირგაბმულობაში-3,7-ჯერ და
უძრავი ქონებითა და იჯარით მომხმარებლი-
სათვის მომსახურებაში-5,3 ჯერ გაიზარდა. ერ-
თად ერთია სასტუმროებისა და ოქსტორნების
სფერო, სადაც იგი მხოლოდ 2,4-ჯერ გაიზარდა,
თუმცა მოუხედავად ამისა საშუალო ხელფასი
მასწავლებლობა ხელფასზე მიღდიო.

შედარებისათვის მოვიძიეთ ევროპის რამდენიმე ქვეყნის ანალოგიური მონაცემები. აღმოჩნდა, რომ გერმანიაში განათლების მუშაյთა საშუალო ხელფასი შეიღლოდ თრი დარგის ინფორმაცია და კომუნიკაციებსა და საფინანსო და სადაზღვეო საქმიანობაში დასაქმებულთა ხელფასს ჩამორჩია. (4)

მშპ ერთ სულ მოსახლეზე გერმანიაში ამავე
პერიოდში 39 442 კვართ ისტ.

როგორი პრეტენზით არ უნდა მოვიძიოთ განათლების მუშაქთა და განსაკუთრებით მასწავლებელთა ასეთი დაბადი ხელფასების დასაცავად (რომ მასწავლებელები არ შრომობენ სრული 12 თვის განმავლობაში, რომ მათი შრომა შედარებით უსაფრთხოა, სამუშაო გარემო და პირობები ხელსაყრელი) ის მათნაც ვერაფრით ერ გამართლებს ამ სფეროში გატარებულ პოლიტიკას და უოველოვის შეგვეძლება დასაბუთებული კონტრარგუმენტების მოგანა და დაბირისპირება მასწავლებელთა ხელფასების სრდის აუცილებლობის დასაბუთებისათვის. ეპირეველებს კოვლისა, როგორი მნიშვნელოვანია არ უნდა იქოს საზოგადოებისათვის ზემოთ ჩამოთვლილი დარგები, გარდა ჯანმრთელობის დაცვისა, ისინი არ შეიძლება უფრო მნიშვნელოვანი იქოს, კიორე განათლება, რამდენადაც გა-

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ხელფასებ-
ბის პრობლემას ქნიჭება თანამედროვე პირობებ-
ში, როცა უფრო და უფრო მეტი მოთხოვნები
(უკეთ სხვა დარგებში დასაქმებულთაგან გან-
სხვავებით) დგება მასწავლებელთა წინაშე.
დღეს, როდესაც ადამიანებისათვის ხელმისაწვ-
დომია დიდი მოცულობის ინფორმაცია, მისი
ეფექტურიად გამოყენების უნარი უდიდეს მნიშ-
ვნელობას იძენს. მცხაობის უნარი შეაძლოს არა

მორცეა გადასაკეთილი

მარტო ამ ინფორმაციის მოპოვება, არამედ მისი შეფხება შინაარსის, დანიშნულებისა და ხარისხის მიხედვით; დასახული მიზნისათვის მისი გამოყენების ფორმების განსაზღვრა ახალი მატერიალური, ინტელექტუალური თუ სულიერი დირქტულებების შესაქმნელად. სკოლაში უნდა ჩამოუქალიბდეს მოზარდს ახალი ცოდნისა და ჩვევების შექნის უნარი, რათა შეძლოს საკუთარი შესაძლებლობებისა და მიძრევილებების განსაზღვრა და ამის მიხედვით საზოგადოებაში საკუთარი ადგილის დამკვიდრება. ყოველივე აღნიშნულის განხორციელებაში უდიდესი წვლილი მასწავლებელს შეაქს. შესაბამისად, მასწავლებლის შრომა შედარებით მაღალანაზღაურებადი უნდა იყოს, რათა არ დაკარგოს სტიმული, თავისი ცოდნა, უნარი და გამოცდილება მოახმაროს მომავალი თაობის აღზრდას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს კანონი „ზოგადი განათლების შესახებ“
2. <http://www.politics.ie/current-affairs/36816-teachers-salaries.html>
3. [http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](http://en.wikipedia.org/wiki>List_of_countries_by_GDP_(nominal))
4. <http://www.destatis.de/jetspeed/portal/cms/Sites/destatis/Internet/EN/Content/Statistics/VerdiensteArbeitskosten/Bruttoverdienste/Tabellen/Content100/Bruttojahresverdienst.templateId=renderPrint.psml>
5. Richard d. Sorenson, Lloyd Milton Goldsmith, School Budgeting, 2006
6. V.Brimley,R.R.Garfield.Finansing education, 2005.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ И УПРАВЛЕНИЯ ШКОЛ

ШОРЕНА МАГЛАКЕЛИДЗЕ

Главной задачей школы является ведение академической деятельности высокого уровня. Таким образом, самая большая часть обязательных затрат приходится на учителей поскольку они являются непосредственными исполнителями этого дела.

С момента начала введения реформ в образования в Грузии и непосредственно при принятии закона Грузии „Об общем образовании“, был издан указ министра образования и науки об утверждении инструкции по поводу размеров и условий зарплаты учителей общеобразовательных школах.

К 2005 году минимальная зарплата учителей составляла 115 лари. С 2005 по сентябрь 2009 года, зарплата учителей выросло в 4 раза и минимальная зарплата составила 245 лари.

Несмотря на такой рост, размер зарплаты учителей в Грузии существенно уступает размеру зарплаты их коллег из стран Европы.

SOME ISSUES ABOUT SCHOOL FINANCING AND MANAGEMENT

SHORENA MAGLAKELIDZE

Ilia State Universiti, Ass. profesor

High-quality academic activities represent the central function of school. Thus the largest share of education expenses falls to teachers, as direct executors of these activities. Correspondingly, school funding problems are in direct connection with teacher employment at schools.

Since educational reforms in Georgia and shortly after the adoption of Georgian Law on General Education, the Minister of Education and Science of Georgia issued an Order of approving instructions on teacher salary amount and terms.

By 2005 minimal teacher base salary made GEL 115.

Since 2005 including 2009 September teacher salaries were increased 4 times and minimal salary made GEL 245.

In spite of the growth of teachers' salaries, they are still significantly lower in Georgia than their counterparts' salaries in Europe.

